

Poradnictwo pedagogiczne dla uczniów dyslektycznych.

Program pracy z dzieckiem dyslektycznym.

1. Praca nauczyciela z dzieckiem dyslektycznym

a) specyfika problemu

Podstawowym zadaniem nauczyciela jest dostrzec dziecko ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się. Nauczyciel dziecka powinien być w stałym kontakcie z rodzicami i nauczycielem-terapeutą.

Nauczyciel powinien zdawać sobie sprawę, że dziecko dyslektyczne może mieć trudności w wielu przedmiotach, ze względu na opóźnienia rozwoju różnych funkcji percepcyjnych, pamięci, motoryki.

Dzieci dyslektyczne sprawdzają też specyficzne trudności wychowawcze: często nie mają wycucia czasu i przestrzeni. Dlatego też spóźniają się na lekcje, mylą drogę do klasy, gubią się w budynku szkoły. Nauczyciel powinien znać dobrze specyfikę problemu dysleksji, ponieważ umożliwi mu to rozwiązywanie problemów dziecka.

Dobrze jest również, gdy nauczyciel unika stwierdzeń silnie negatywnych np. nie źle, to nie na temat, które blokują dalsze wypowiedzi dziecka. Postępy dziecka zależą bowiem od dobrego kontaktu z nauczycielem i motywacji do pracy.

b) funkcjonowanie ucznia dyslektycznego w szkole

Dzieci dyslektyczne często są męczliwe, po 10 minutach intensywnej uwagi muszą odpocząć – mieć krótką przerwę lub zmienić rodzaj aktywności.

c) propozycje pracy terapeutycznej z uczniem z dysleksją

Nawet nie stosując żadnych specyficznych metod nauczyciel może w znacznym stopniu pomóc dziecku dyslektycznemu. Wystarczy, że posadzi dziecko blisko siebie, aby mógł je obserwować i pomóc mu, gdy będzie miało trudności. Dziecko, które siedzi blisko nauczyciela, lepiej koncentruje uwagę, a trudności z koncentracją to jeden z problemów dzieci dyslektycznych mu naukę. Nauczyciel powinien, mając takie dziecko w klasie, wyraźnie pisać na tablicy i zwracać uwagę, czy dziecko nadąża z pisaniem. Nauczyciel też powinien zachęcić dziecko do stałego używania słownika ortograficznego, który powinien zawsze znajdować się na jego ławce. Nauczyciel języka polskiego i obcego, rozumiejący problemy dziecka z dysortografią, będzie głównie odpytywał je ustnie. Jego prace pisemne będzie oceniał pod kątem merytorycznym (treści, wiedzy, kompozycji, stylistyki) nie obniżając ocen za błędy ortograficzne. Ocena z wypracowania powinna dotyczyć zatem jego treści. Nauczyciel powinien podać liczbę błędów. Dzieck zaś ma obowiązek je odszukać i opracować. Dyktanda w młodszych klasach można zastąpić pisaniem z pamięci. Dziecka z trudnościami w czytaniu nauczyciel nie powinien odpytywać publicznie, polecając mu czytać głośno przy całej klasie. Dzieci dyslektyczne nie powinny być wyrywane do natychmiastowej odpowiedzi, ponieważ często mają trudności z szybkim przypominaniem sobie danych, szczególnie nazw, dat, terminów, a także słówek podczas nauki języków obcych. Dobrze byłoby gdyby nauczyciel znalazł czas, aby jak najczęściej sprawdzać zeszyt dziecka i poprawność zapisu, co jest przedmiotem pracy domowej, ponieważ dzieci te mają tendencję do zniekształcania informacji.

W nauczaniu dzieci dyslektycznych najskuteczniejsze jest **uczenie polisensoryczne**, czyli uczenie z zaangażowaniem wielu zmysłów naraz: słuchu, wzroku, dotyku i kinestezji (czucia ruchu). Ma ono bardzo ważne

znaczenie zarówno w dydaktyce, jak i w zajęciach terapeutycznych z dziećmi dyslektycznymi. Nauczanie polisensoryczne, czyli wielozmysłowe angażuje wiele narządów zmysłu: oczy, uszy, narządy mowy, palce, mięśnie. Dzięki temu dziecko jest w stanie wykorzystać te zmysły, które są jego mocną stroną, jednocześnie ćwicząc i rozwijając te, które są słabsze.

Przykładem metody angażującej polisensoryczne uczenie się jest **metoda dobrego startu (wielozmysłowe uczenie się)**.

Dziecko dyslektyczne nie powinno czytać na głos przy całej klasie, ponieważ jest bardzo napięte emocjonalnie i z tego powodu jeszcze gorzej czyta niż zazwyczaj. Zbiera więc słabe oceny, a przy tym nudzi inne dzieci, które nie są w stanie skupić uwagi na słuchaniu źle czytanego tekstu. To nie uchodzi uwagi dziecka dyslektycznego i jest dla niego jeszcze większą karą niż słaba ocena. Silne skupienie uwagi na technice czytania powoduje, że dziecko czytając na głos nie rozumie treści i tego, co czyta. To wszystko może wytworzyć u dziecka duże napięcie emocjonalne, utrwalić lękową postawę wobec czytania publicznie. Dlatego można dać dziecku dyslektycznemu do przeczytania na głos pojedyncze zdanie lub podpis pod obrazkiem, aby nie czuło się pomijane. Należałoby je odpytać z czytania głośnego na osobności, a rozumienie oceniać wyłącznie po przeczytaniu tekstu po cichu.

Nauczyciel powinien:

- oceniać osiągnięcia ucznia we właściwy sposób
- czekać, czekać...aż uczeń odpowie

Pomoce dydaktyczne:

- Słownik ortograficzny powinien być nieodłącznym towarzyszem dziecka, które ma trudności z poprawną pisownią. Powinien być zabierany do szkoły, aby dziecko mogło z niego korzystać także podczas klasówek.
- Dziecko, którego pismo jest nieczytelne powinno mieć możliwość pisania prac domowych na maszynie i wpinania ich w skorozeszyt.

- Magnetofon można wykorzystać do zarejestrowania, jak dziecko czyta głośno, aby po 2-3 miesiącach ćwiczeń porównać czy zrobiło ono postępy.
- Komputer to dalsze urządzenie techniczne, które może pomóc dziecku dyslektycznemu. Komputer sprawdza poprawność zapisu, a także może korygować popełnione błędy w pisowni.

2. Praca rodziców z dzieckiem dyslektycznym

- a) specyfika problemu
- b) funkcjonowanie dziecka podczas nauki w domu
- c) propozycje pracy z dzieckiem w domu

Nie pomoże dziecku dyslektycznemu jeśli zaoferujemy mu jedynie więcej tego samego, czyli tego co już robiło w szkole. Zajęcia terapeutyczne nie powinny być powtórzeniem lekcji. Przepisywanie prac domowych czy tekstów z lekcji nie stanowi drogi do sukcesu i jest stratą czasu. Zajęcia terapii pedagogicznej są nastawione na ćwiczenie zaburzonych funkcji leżących u podstaw czytania i pisania oraz ćwiczenia samego pisania i czytania.

Czy pomagać dziecku w odrabianiu lekcji?

Warto przedyskutować ten problem z nauczycielem. Ważne jest, aby nie robić w tej mierze zbyt wiele ani zbyt mało. Nie może to być praca wykonana za dziecko. Nie wolno też przyzwyczajając dziecka, że pracuje tylko wówczas, gdy ktoś 'stoi mu nad głową'. Pomoc w lekcjach w niektórych przypadkach jest potrzebna okresowo, w niektórych niezbędna jest zawsze. Powinna mieć charakter konsultacji, tzn. rodzic czuwa nad tym, co się dzieje. Warto również przy innych okazjach niż odrabianie lekcji, np. podczas czekania w kolejce, jazdy tramwajem, spaceru, wprowadzić króciutkie okresy ćwiczeń i powtórek choćby tabliczki mnożenia lub zasad ortografii.

Czy dziecku dyslektycznemu należy czytać na głos książki?

Tak, poczynając od najwcześniejszego okresu.

Formy ćwiczeń terapeutycznych

Śledzenie wzrokiem i słuchanie tekstu przyspiesza naukę czytania i stanowi formę ćwiczeń terapeutycznych. Należy dodać, że tekst nagrany do słuchania wraz z czytaniem musi być czytany wolno i wyraźnie, aby dziecko mające trudności mogło za nim nadążyć. Ćwiczenia takie prowadzimy często, lecz krótko. Nagrania mogą przygotować sami rodzice lub starsze rodzeństwo.

Postępy terapii zależą od:

1. od poziomu inteligencji
2. od wieku dziecka
3. od zakresu zaburzeń
4. od stopnia głębokości zaburzeń
5. od stanu psychicznego dziecka
6. od współpracy z rodzicami
7. od współpracy ze szkołą

Dekalog dla rodziców dzieci dyslektycznych:

1. Nie traktuj dziecka jako chorego.
2. Nie karz, nie wyśmiewaj dziecka.
3. Nie łudź się, że dziecko samo z tego wyrośnie.
4. Nie spodziewaj się, że kłopoty dziecka pozbawionego specjalistycznej pomocy ograniczą się do czytania i pisanania.
5. Nie ograniczaj dziecku zajęć pozalekcyjnych, aby miało więcej czasu na naukę.
6. Staraj się zrozumieć swoje dziecko.
7. Spróbuj jak najwcześniej zaobserwować trudności dziecka.

8. Zaobserwuj w codziennej pracy z dzieckiem, co najskuteczniej mu pomaga.
9. Bądź życzliwym, pogodnym, cierpliwym przewodnikiem i towarzyszem swego dziecka.
10. Chwal i nagradzaj dziecko.

Opracowała: mgr Anna Kowal-Słoboda

Bibliografia

Mickiewicz J., *Jedynka z ortografii?: rozpoznawanie dysleksji, dysortografii i dysgrafii w starszym wieku szkolnym*, wyd.III, Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa, Toruń 2002, s. 63.

Bogdanowicz M; Smoleń M, *Dysleksja w kontekście nauczania języków obcych*, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2004, s.5.

Bogdanowicz M., *Niespecyficzne i specyficzne trudności w uczeniu się języków obcych*, w: M. Bogdanowicz; M. Smoleń, *Dysleksja w kontekście nauczania języków obcych*, Gdańsk 2004, s. 78-96.

Bogdanowicz M., *O dysleksji czyli specyficznych trudnościach w czytaniu i pisaniu – odpowiedzi na pytania rodziców i nauczycieli*, Wydawnictwo Popularnonaukowe „LINEA”, Lubin 1994, s. 1-112.

Czabaj R., *Techniki uczenia się młodzieży z dysleksją*, w: M. Bogdanowicz; M. Smoleń, *Dysleksja w kontekście nauczania języków obcych*, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2004, s. 133-143.

Zakrzewska B., *Każdy przedszkolak dobrym uczniem w szkole*, WsiP, Warszawa 2006, s. 5-7.

Kaja B., *Diagnoza dysleksji*, Wydawnictwo Akademii Bydgoskiej, Bydgoszcz 2003, s. 11.

Spionek H., *Psychologiczna analiza trudności i niepowodzeń szkolnych*, PWN, Warszawa 1970.

Reid G., *Dysleksja*, Wydawnictwo K.E. LIBER, Warszawa 2006, s. 1-80.

Stein J., *Wielokomórkowa teoria dysleksji rozwojowej*, w: A. Grabowska; K. Rymarczyk, *Dysleksja: od badań mózgu do praktyki*, Instytut Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego PAN, Warszawa 2004, s. 7-42.

Grabowska A.; Bednarek D., *Różnice płciowe w dysleksji*, w: A. Grabowska; K. Rymarczyk, *Dysleksja: od badań mózgu do praktyki*, Warszawa 2004, s. 217.

Bogdanowicz M., *Jestem rodzicem dziecka z dysleksją. Najważniejsze informacje i wskazówki do pracy. Pozycja przygotowana specjalnie dla poradni psychologiczno-pedagogicznych*. Polskie Towarzystwo Dysleksji & Wydawnictwo Pedagogiczne Operon. Gdynia 2006, s. 8-9.